

REPORTAGE VERVALLEN BOERDERIJEN

Wat moet er gebeuren met het groeiend aantal leegstaande boerderijen dat verkrot op het Groninger platteland? Twee inventieve Groningers bedachten een oplossing.

'Liever een mooie ruïne dan een onleefbaar krot'

Gerdt van Hofslot

GRONINGEN 'Projectenman' Fred den Haring en sociaal geograaf Mark Sekuur tonen een stapeltje foto's van boerderijen in Oldambt die duidelijk hun beste tijd hebben gehad. De een moet het doen zonder dak, in de ander heeft de wind vrij spel door het ontbreken van ramen. Bij een derde is de begroeiing opgerukt tot aan de voordeur. Krotten?

Den Haring, eigenaar van het bureau Stapp en Sekuur, zijn bureau heet Primafocus, hebben het liever over 'ruïnes'. En daar kun je iets moois mee, stellen ze. Het tweetal heeft anderhalf jaar gestoken in een project dat beoogt een select aantal leegstaande en vervallen boerderijen in het buitengebied van de gemeenten Oldambt en Bellingwedde om te toveren in 'ecoruïnes'.

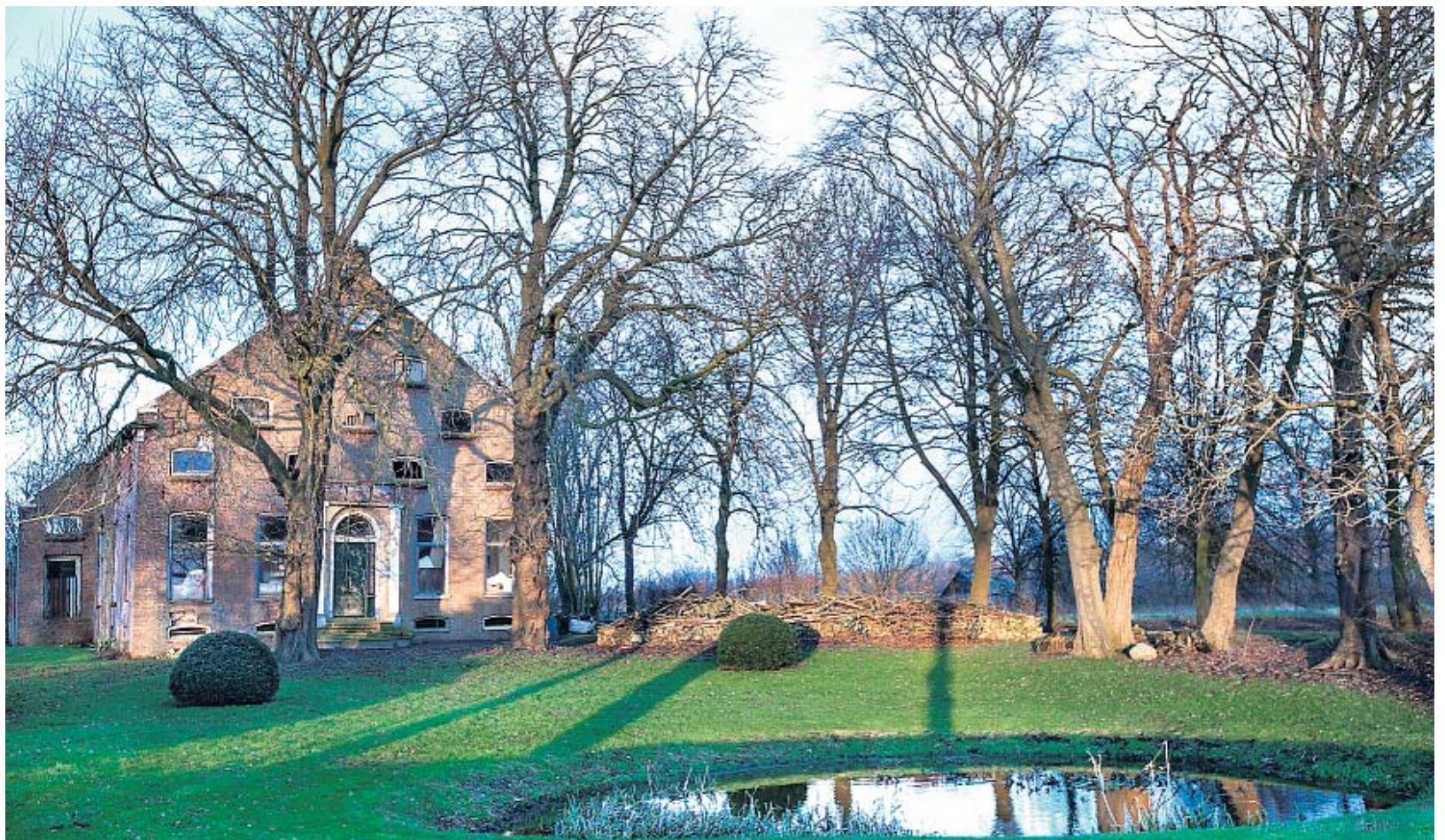
„Ik kwam op het idee toen ik betrokken was bij de verbouw van een boerderij in Feerwerd. Ik werd me er toen van bewust dat veel leegstaande boerderijen in Noord- en Oost-Groningen geen bestemming meer hebben. Er moet iets gebeuren met die panden”, legt Den Haring uit.

De leegstand wordt niet alleen veroorzaakt door de teruglopende bevolking op het platteland, de verfoeide krimp, maar ook door de schaalvergroting in de landbouw, betoogt het tweetal. „Bedrijven waren eerst gemiddeld twintig hectare groot, nu is de bedrijfsgrootte al gestegen naar honderd hectare”, aldus Sekuur. „Dat betekent dat de komende jaren vier van de vijf boerderijen buiten bedrijf raken. En dat proces is al volop in gang.”

Kopers voor al die boerderijen zonder grond zijn er niet meer. Gevolg: verval en uiteindelijk verkrotting. „Wij hebben niet de ultieme oplossing. De eerste reactie van veel mensen op die bouwvallen is: platgooien. Het is heel vervelend als je naast een krot woont. Maar sloop kost al gauw een ton. En wat levert het op? Een duur grasveld. Wij denken dat afbraak soms niet de beste oplossing is. Een bescheiden aantal boerderijen kan worden gespaard en kan een tweede leven als 'ecoruïne' krijgen”, zegt Den Haring. „Een bouwval is lelijk, maar een ruïne vindt iedereen mooi. Omliggende bebouwing houdt zijn waarde.”

Een architect en een veiligheidsdeskundige moeten geschikte panden beoordelen. „Het moet technisch kunnen en veilig zijn.”

'Een bouwval is lelijk. Een ruïne vindt iedereen mooi'

▲ Deze voormalige boerderij in het Oldambt staat er niet florissant bij. Foto Archief DvHn

Hoe ziet hun favoriete ruïne er uit? Hij moet op een aansprekende plek staan, goed bereikbaar en zichtbaar voor bezoekers en gehuld in fraai groen. „De beplanting is heel belangrijk. Je ziet in het buitenland altijd dat een ruïne een groen petje heeft”, weet Den Haring. Dat trekt ook weer planten en dieren aan, waardoor er een groene vluchtheuvel ontstaat. „Het kan een onderdeel worden van de ecologische hoofdstructuur”, denkt Sekuur. Het omliggende terrein moet netjes worden beheerd. „Dat betekent maaien tot aan de voordeur, net als bij Engelse kastelen”, zegt Den Haring.

Minstens zo belangrijk is het karakter van het bouwwerk. Het hoeft niet per se een monument te zijn, maar de hoeve moet wel uitstraling hebben. Per slot van rekening moeten bezoekers van de streek er voor om willen fietsen. „Bij zo'n boerderij komt een informatiebord te staan. Welke boer heeft er gewoond, wat voor boerderij was het?”

Ook over het beheer hebben ze nagedacht. „Het mooiste zou zijn als de omwonenden dat doen. Je moet zorgen dat het project door de buurt wordt geadopteerd. We zien veel mogelijkheden. Fietstochten langs spannende ecoruïnes. Kinderen geven rondleidingen aan toeristen. Wellicht kunnen er concerten worden gegeven. Misschien kun je er een camping inrichten: kamperen bij de ruïne”, somt het duo op.

Om drie boerderijen in ecoruïnes te veranderen is zo'n 375.000 euro nodig. Een subsidieaanvraag bij de

provincie had echter geen succes. Toch geloven Den Haring en Sekuur in het project. „Wat we nodig hebben is een pilot om te laten zien wat de mogelijkheden zijn. We hopen op een eigenaar van een geschikt pand die wil meewerken.”

Ze blijven optimistisch en zeggen veel positieve reacties te hebben gehad. Zoals van een wethouder die mopperde dat er steeds meer klachten komen over de verkrotting van boerderijen. „Maar hij kan er niets aan doen, hij heeft geen middelen. Met ons plan kunnen we een nieuw hoofdstuk schrijven in de geschiedenis van de Graanrepubliek.”

Leegstand

De leegstand van gebouwen in het buitengebied neemt de komende jaren explosief toe en zal veel groter zijn dan die op de kantorenmarkt. Dat voorspelde onderzoeker Edo Gies van instituut Alterra begin deze maand. Hij becijfert dat in 2030 15 miljoen vierkante meter agrarisch onroerend goed leegstaat. Dat komt overeen met meer dan 2100 voetbalvelden. Er stoppen de komende jaren zo'n 24.000 agrarische bedrijven.

▼ Den Haring (links) en Sekuur willen aan de slag met bouwvallige boerderijen in Oost-Groningen. Foto: Pepijn van den Broeke

